

Koptisk sprog: Et egyptisk og kristent symbol

 Af [Lise Paulsen Galal](#) 9. maj 2011 • I kategorien [Afrika](#), [religion](#), [Sprogpolitik](#) •

Under tegningen af korset i halvmånen står der på arabisk 'En nation, ét folk', hvorved det understreges, at koptere og muslimer tilhører den samme nation, Egypten, og er ét folk. Farverne er det egyptiske flags farver. Korset i halvmånen symboliserer også 'helbredelse' eller mere korrekt 'at gøre hel' og bruges derfor også som symbol for apotekerne i Egypten.

For få måneder siden stod egyptere på [Tahrir-pladsen](#) i Cairo og krævede politiske forandringer og den daværende præsident Mubaraks afgang. Det sidste lykkedes, det første står endnu for alvor sin prøve. Blandt protestskiltene på Tahrir-pladsen var der plakater med tegninger af korset i halvmånen.

Dette symbol blev allerede brugt under revolutionen mod den britiske kolonimagt i Egypten i 1919 og symboliserer en enhed af egyptiske kristne, også kaldet koptere, og muslimer i kampen for et uafhængigt, frit og forenet Egypten. Fra Tahrir-pladsen i 2011 hørte man desuden fortællinger om, hvordan kristne holdt vagt, mens muslimske demonstranter bad og omvendt.

I kampen mod undertrykkende regimer og for national enhed står kristne og muslimske egyptere tilsyneladende sammen og vil fællesskabet både før og nu. Men hvad

Også i Danmark var der støttedemonstrationer for friheden i Egypten. Her er det Helena Hanna Holm, der 5. februar 2011 står på Rådhuspladsen i København med budskabet om national enhed. Foto: Mads Akselbo Holm

kendetegner fællesskabet? Hvor megen plads er der til forskellighed og til minoriteten og minoritetens kulturelle praksisser?

Disse spørgsmål kan blandt andet besvares ved at belyse den kristne minoritets position og herunder det koptiske sprogs position. Selv om det ofte er det nationale sprog, som tilskrives en særlig betydning for den nationale identitet, afspejler også udviklingen af det koptiske sprog som minoritetssprog den egyptiske nationale identitets udvikling og forandring siden det moderne Egyptens fødsel. Kopternes identifikation med og kamp for sproget kan dermed analyseres som et spejl af relationen til majoriteten og nationen.

Koptisk – det oprindelige egyptiske

[Det koptiske sprog](#) er en udvikling af det gamle egyptiske sprog talt siden faraoernes tid og blev oprindeligt skrevet i en [demotisk form](#), der er en videreudvikling af hieroglyfisk, men med færre egentlige billeder end dette. Under græsk indflydelse og ved kristendommens ankomst indførtes gradvist et koptisk alfabet. Det består af de græske bogstaver tilføjet syv egyptiske svarende til de lyde i det talte sprog, der ikke fandtes i græsk. Hermed var koptisk ikke længere blot det officielle talte sprog, men blev efterhånden også det administrative og teologiske sprog.

Α	Β	Γ	Δ	Ε	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ
alpha	vita	gamma	della	epsilon	zita	ila	tila	iota	kappa
a	v	gh	dh	e	z	ē	th	i	k
Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ
laula	mi	ni	xi	omnicron	pi	ro	sima	tau	ypsilon
l	m	n	x	o	p	r	s	t	w
Φ	Χ	Ψ	Ω	Ϟ	ϙ	Ϛ	ϛ	Ϝ	ϝ
phi	khi	psi	omega	sei	fai	hori	djandja	chima	li
ph	kh	ps	o	sh	f	h	j	g	ti

Det koptiske alfabet. Det bygger på det græske, med tilføjelse af seks koptiske særbogstaver der står sidst i alfabetet. Sammen med sin forløber, oldægyptisk, udgør koptisk en nu uddød gren af den afroasiatiske sprogfamilie og er dermed (fjernt) beslægtet med sprog som arabisk, hebraisk, berberisk, somali og etiopiske sprog.

Seneste sprognyheder

19/3	Evolution i sprog: Dovenskab har ændret ord videnskab.dk
30/10	Hvem taler: Kan du høre forskel på menneske og maskine? www.dr.dk
6/3	Dansklærer: Tosprogede børn bliver sprogligt forsømt www.bt.dk
28/2	Flere og flere ordblinde fårter på universitetet - Magisterbladet magisterbladet.dk
22/2	Keeper eller målmand – hvilket ord er bedst? Dansk Sprognævns dsn.dk
28/3	Indigenous languages come from just one common ancestor, researchers say - ABC News (Australian Broadcasting Corporation) www.abc.net.au
27/3	UVic news - University of Victoria www.uvic.ca
26/3	New York Nonprofit Media: Native American nonprofit aims to boost community health by teaching Lakota language nynmedia.com
22/3	Teenage business owner aims to revitalize Blackfoot language globalnews.ca
19/3	Language revival preserving history www.smh.com.au

FLERE NYHEDER >>>

Verdens sprog på Sproguseet.dk på et større kort

Mere i kategorien 'Afrika'

Sange fra skoven, mit tyveri og Yahya Hassan
Sydsudan
Out of Africa
Arabisk sprogpolitik

Mere i kategorien 'religion'

Biblijn på borrijnholmsk
Ikke så ny at det gør noget: Norges nye Bibeloversættelse
Et sprog til at tale om alt
Standardisering af kurdisk

Mere i kategorien 'Sprogpolitik'

Quick Article Teaches You the Ins and Outs of Customized Essay Papers and Whatever you Should really Do Currently
Quick Article Teaches You the Ins and Outs of Customized Essay Papers and Whatever you Should really Do Currently

Ordet 'koptisk' kommer gennem latin og arabisk fra koptisk *kyptaïos*, der igen stammer fra det græske αἰγύπτιος *aigyptios*, der betyder 'egyptisk'. Kopter betyder altså slet og ret egypter. Noget kirken og koptere ikke forsømmer at understrege. Således skrev den koptiske [biskop Athanasius](#) i 1973:

The Copts are the native Christians of Egypt and the direct descendants of the ancient Egyptians. They are the surviving indigenous Egyptians, one of the people with the longest of recorded histories.

Den stærke bevidsthed om kopteres historiske tilhørsforhold til Egypten, som biskoppen i citatet giver udtryk for, understreger for det første, at koptere ikke blot er egyptere, men at de definerer sig selv som *indfødte* og direkte *efterkommere* af de gamle egyptere. For det andet understreges, at begrebet kopter ikke kun konnoterer egypter, men også *indfødt kristen*. At være kristen er altså en naturlig og mulig del af det at være egypter. Mens det koptiske sprog beviser den direkte sammenhæng med faraos tid, er Egyptens centrale position i kristendommens historie beviset på de kristne egypteres autenticitet og oprindelighed.

Det var evangelisten Markus, der bragte kristendommen til Egypten i år 42 e.Kr. Egypterne tog den nye tro til sig på trods af modstand fra det romerske overherredømme, som Egypten på det tidspunkt var underlagt. I år 389 blev koptisk-ortodoks kristendom rigsreligion med tilladelse af den romerske kejser, og Egypten var dermed kristent indtil den arabiske erobring i 641, der bragte islam med sig. I fortællingen om Egypten som autentisk kristent land hører derudover, at klosterinstitutionen opstod i Egypten, og derudover fremhæves ofte bibelhistoriske aspekter, som fx den [hellige families eksil i Egypten](#).

FNs generalsekretær 1992-96, Boutros Boutros-Ghali, f. 1922, er formentlig den internationalt bedst kendte kopter. Navnet 'Boutros' er en variant af 'Peter'. Foto: Milton Grant, UN

De fleste af de koptiske klostre er placeret i ørkenen. I begyndelsen af det 20. århundrede var en del klostre forfaldet og ubeboede, men igennem de sidste 50 år har alle klostre oplevet en stigende interesse fra de koptiske menigheder, både i form af besøg fra menighederne, men også i kraft af flere kopteres interesse for at blive munk eller nonne. Klostre er derfor gradvist blevet genopbygget og udvidet.

Det koptiske sprog fortsatte med at være det administrative sprog indtil 706 e.Kr., hvor den daværende Umayyad-statholder indførte arabisk som sproget i alle statsaffærer. På trods af dette fortsatte koptisk med at være et selvstændigt sprog, der både blev talt og anvendt liturgisk til ind i det 13. århundrede. Herefter uddør sproget gradvist som talesprog, mens arabisk tager over. Det hænger også sammen med, at en større del af den egyptiske befolkning efterhånden konverterer til islam. I dag udgør kristne i Egypten mellem 6-10% af den egyptiske befolkning. Omkring 95% af disse er medlem af den Koptisk-Ortodokse Kirke. I dag bruges det koptiske sprog alene som et religiøst eller liturgisk sprog, og dermed foregår nogle af læsningerne under gudstjenesten på koptisk. Man kan indimellem støde på beskrivelser af, at enkelte familier har talt koptisk helt op til i dag. Så sent som i 2005 kunne man i Daily News Egypt læse om en egyptisk familie, der taler koptisk.

I Unescos Atlas over Truede Sprog er koptisk markeret med sort, dvs at sproget er klassificeret som 'uddødt'. Det er for længst opført med at være nogens modersmål, men det er stadig liturgisk sprog i den koptiske kirke.

Quick Article Teaches You the Ins and Outs of Customized Essay Papers and Whatever you Should really Do Currently

Trump news: how did Trump take care of to earn the president election

Nye kommentarer

Maj-Britt Kent Hansen til 1

Ruben Schachtenhaufen til Er det forkert at splitte sammensatte ord?

Niels Larsen-Ledet til Er det forkert at splitte sammensatte ord?

william fich til Jødiske efternavne

Jens Michael Kofod-Hansen til Nytårsfortsæt

Jens Michael Kofod-Hansen til Nytårsfortsæt

Herluf Hansen til Ded borrijnholmska måled

Arturo til Hebraisk: Et genoplivet sprog eller et nyt sprog?

Yunus til Two Turkish Loanwords in Swedish

Sonstige til Den Danske Ordbog på nettet

Artikler om

aktuelle sprog **Alfabet**er Anmeldelser arabisk

Biblen bogstaver børn Danmark **Dansk** Dialekter

engelsk esperanto Formidling fransk identitet

konsonanter Medier modersmål Musik Navne norsk **Ord**

ordbøger ordforråd oversættelse Plansprog religion

romanske sprog russisk Sjøv skriftsprog sprogdød Sproggeografi

sprogkort **Sprogpolitik** sprogteknologi

svensk truede sprog tv tyrkisk tysk Udtale

Underholdning video vokaler

Arkiv	Resources
juli 2018	Ethnologue: Languages of the World
juni 2018	Forvo – All the Words in the World. Pronounced.
maj 2018	LL-Map: Language and Location
april 2018	Minority Rights Group
marts 2018	Omniglot. Writing Systems and Languages of the World
februar 2018	UNESCO Atlas of the World's Languages in Danger
januar 2015	World Atlas of Linguistic Structures (WALS)
december 2014	
november 2014	
maj 2014	
marts 2014	
februar 2014	
oktober 2013	
august 2013	
marts 2013	
januar 2013	
december 2012	
november 2012	
oktober 2012	
september 2012	
juli 2012	
juni 2012	
maj 2012	
april 2012	
marts 2012	
februar 2012	
januar 2012	
december 2011	
november 2011	
oktober 2011	
september 2011	

Resurser

Bogstavlyd
 Dansk sprognævn
 Den danske ordbog
 Dialekt.dk
 dk.kultur.sprog
 Korpus.dk
 Nye ord i dansk på nettet (NOID)
 Ordbog over det danske sprog
 Ordnet. Dansk sprog i ordbøger og korpus
 Sproget.dk
 Svenska Akademien
 Ø (Schwa.dk)

august 2011
 juli 2011
 juni 2011
 maj 2011
 april 2011
 marts 2011
 februar 2011
 januar 2011
 december 2010
 november 2010
 oktober 2010
 september 2010
 juni 2010
 maj 2010
 april 2010
 marts 2010
 februar 2010
 januar 2010
 december 2009
 november 2009
 oktober 2009
 september 2009
 august 2009
 juli 2009
 juni 2009
 maj 2009
 april 2009
 marts 2009

At kopterne historisk så at sige 'har en god sag', rører dog ikke ved, at hele konstruktionen af 'oprindelighed og autenticitet' må ses i lyset af den moderne udvikling i Egypten. Umiddelbart kan man se italesættelsen af den autentiske koptiske identitet som en modfortælling til en dominerende arabisk-muslimsk egyptisk identitet. Modfortællingen fremstiller koptere som sandere eller mere autentiske egyptere end muslimer. Det koptiske sprog er og har historisk været en del af denne fortælling. Det er således kirken, der siden 1800-tallet har stået bag en revival af det koptiske sprog og har brugt det som redskab i konstruktionen af kopteren som del af den egyptiske nation.

Men anlægger man et historisk perspektiv, vil man samtidig se, at brugen af det koptiske sprog ændrer karakter afhængig af forholdet til majoriteten og majoritetens forvaltning af forskelle. Man kan groft tale om tre perioder i moderne tid, hvor koptisk sprog har forskellige roller som identitetsmarkør. I slutningen af 1800-tallet symboliserede det koptiske sprog udvikling og modernisering. I perioden mellem revolutionerne i 1919 og 1952 symboliserede det koptiske sprog autentisk egyptiskhed. Mens det især i perioden fra Sadat og til i dag primært har symboliseret kristen spiritualitet og identitet.

1. Uddannelse og modernisering

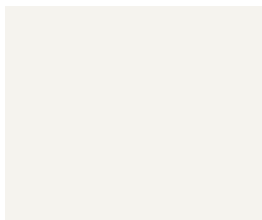
Igennem de sidste tohundrede år har Egypten fra at være provins i store multikulturelle imperier i form af muslimske kalifater udviklet sig til at være en uafhængig og – med [Benedict Andersons](#) ord – *forestillet* monokulturel moderne nationalstat. Processen, som almindeligvis siges at være begyndt med [Napoleons korte besættelse](#) af Egypten 1798-1801, udvikledes for alvor under det osmanniske riges provinsguvernør, [Muhammed Ali](#), hvis styre (1805-1848) blev startskuddet til den nationale modernisering og selvforståelse. Han igangsatte en række reformer af militær, statsbureaukrati og uddannelsessystemet og leverede dermed centrale elementer i det strukturelle grundlag for opbygningen af en moderne nationalstat.

Samtidig blev reformerne grundlaget for nye vilkår for minoriteten med en gradvis ophævelse af *dhimmi*-statussen. Dhimmi refererer til den juridiske status udarbejdet af de islamiske lærde på basis af Koranen og traditionerne, og som definerer ikke-muslimers relation til det muslimske styre. Som dhimmi indgik man i et kontraktlignende forhold til det muslimske styre, der garanterede dhimmi-grupper beskyttelse, sikrede dem relativ høj grad af ret til selvadministration til gengæld for, at grupperne anerkendte det muslimske styre og betalte en særlig skat (*jizya*).

Denne traditionelle dhimmi-position, som kopterne havde haft under de skiftende muslimske regimer, blev med indlemmelsen af Egypten under det osmanniske styre i 1517 en mere veldefineret rolle under den osmanniske udgave af dhimmi, nemlig millet-systemet. Med udviklingen af millet-systemet udvidedes gruppernes autonomi. Egypten blev ifølge [Kenneth Cragg](#) under osmannerne et rent skatteopkrævningsområde, der overlod al selvstyre og administration til de religiøse ledere og samfund, fordi der stort set ikke var nogen statsadministration. Autonomien gav sig udtryk i, at hver religiøs gruppe havde selvstændig jurisdiktion over gruppens medlemmer, hvilket bl.a. betød, at der var religiøst definerede og regulerede domstole og love. Dermed blev de religiøse ledere samtidig ikke blot de magtfulde inden for gruppen, men blev bindeledet til den imperiale statsmagt. De religiøse autoriteter blev de stats-sanktionerede og stats-støttede overhoveder for gruppen, og de repræsenterede som sådan gruppen over for statsmagten. En direkte arv fra denne organisering er de særlige religiøst baserede familielovgivninger, der stadig fungerer i Egypten i dag.

I perioden fra Muhammed Ali til første verdenskrig var der tilsyneladende modsatrettede tendenser. På den ene side sker der en stigende sekularisering og udvikling mod en national identitet i moderne forstand, men samtidig vokser antallet af minoritetsgrupper og minoritetsmedlemmer i Egypten igennem det 19. århundrede og indtil begyndelsen af første verdenskrig. Dette skyldes især immigrationen fra andre osmanniske provinser, hvilket samtidigt betød, at disse grupper blev opfattet som osmanniske subjekter og ikke nationale borgere, med undtagelse af primært kopterne. Samtidig førte sekulariseringen under Muhammed Ali ikke til en opløsning af grupperne, men snarere til en styrkelse, hvor lederskabet i minoritetsgrupperne til gengæld blev sekulariserede. Dette førte igen til en udvidelse af *gruppernes* engagement og funktion i samfundet i stedet for en opløsning i nationale institutioner. Ikke mindst påtog minoritetsgrupperne sig i denne periode yderligere funktioner i form af uddannelsesinitiativer, sociale velfærdsydelser og tilbud om beskæftigelse.

Således blev den første egyptiske organiserede skole (indtil da havde der kun været udenlandske missionskoler) for piger grundlagt i 1853 af den daværende nytænkende ærkebiskop, der året efter blev pave [Kyrillos IV](#). I 1873 kom den første statskole for piger, Siyufiyah-skolen, der blev ledet af syriske kristne. Da Kyrillos IV (1854-1861) blev pave, igangsatte han på lignende vis, som Muhammed Ali havde gjort på nationalt plan, en række reformer af kirken. Der blev igangsat uddannelse af præsteskrænk, og Kyrillos IV forsøgte at genoplive det koptiske sprog gennem

sprogundervisning i skolerne og gennem bedre uddannelse af præsteskabet.

I perioden efter Kyrillos IV blev alterbøgerne/liturgierne for første gang

trykt på koptisk og dermed gjort tilgængelig for enhver, der kunne læse.

Indtil da havde liturgierne kun eksisteret i manuskriptform. Der blev

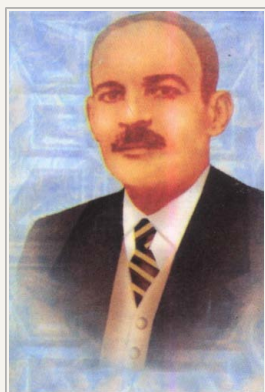
udarbejdet en grammatik og en mere omfattende ordbog. Det vil sige, at det

koptiske sprogs revival på dette tidspunkt blev opfattet og fremmet som del af en almen reformerings-,

moderniserings- og uddannelsesstrategi.

Ikon af Kyrillos IV, koptisk reformpave 1854-61

Den koptiske undervisningsreformator Habib Girgis (1876-1951). Navnet 'Girgis' er en variant af 'Jørgen'.

At den koptiske revival på dette tidspunkt var en del af en generel national moderniseringsproces, sås også af udviklingen af en stærk søndagsskolebevægelse. Lægmanden [Habib Girgis](#) (1876-1951) havde startet bevægelsen i begyndelsen af århundredet og var mest optaget af reformer inden for det etablerede skolesystem, hvor han ønskede en moderne og professionel religionsundervisning af eleverne.

Søndagsskolen var af Girgis tænkt som et midlertidigt kompenserende tilbud, der skulle rette op på forældet undervisning i de statslige (*khedive*) skoler og de private koptiske skoler. Et andet aspekt ved Girgis's reformer var fokuset på den nationale dannelse. Det var opdragelsen som *egypter*, som også lå Girgis på sinde, i modspil til den udenlandske mission, som reformbevægelsen lagde skarp afstand til.

Som

Der eksisterer en omfattende religiøs pamfletlitteratur i Egypten, både blandt muslimer og koptere. I enhver koptisk kirke kan man købe pamfletter og små bøger om specifikke teologiske emner, om martyrs og helgeners liv, og om det koptiske syn på fx opdragelse, ægteskab, venskab etc. Foto: Lise Paulsen Galal

levende beskrevet af [Janet Abu-Lughod](#), var

Egypten omkring århundredeskiftet

multikulturelt med et utal af talte sprog og et bymiljø i Cairo, der i slutningen af det 19.

århundrede var opdelt i 53 afgrænsede kvarterer,

hvor bl.a. grækere, armeniere, tyrkere, arabere,

berbere og kurdere beboede hver sine. Et

Egypten, der var godt i gang med at definere en

egyptisk national identitet ud fra ideer om

modernitet, oplysning og civilisation. I denne

sammenhæng var de koptiske reformer (ligesom

de muslimske på dette tidspunkt) og det koptiske

sprogs rolle et led i opbygningen af en *moderne*

nation. Egypterne skulle (*ud*)dannes og *oplyses*.

Det koptiske sprogs revival var dermed tæt

forbundet med et fælles nationalt projekt.

2. "Religion is for God and the homeland is for all"

I 1922 blev [Tut Ank Amons](#) gravkammer opdaget

og udgravet og herlighedsværdien af denne blev

startskuddet på en national interesse for den

faraonske fortid. Opdagelsen faldt tidsmæssigt

sammen med [revolutionen i 1919](#) – i et opgør med den britiske kolonimagt og med et sammenbrudt osmannisk rige

efter første verdenskrig – og forhandlingerne om den første moderne konstitution, der trådte i kraft i 1923. I den

forbindelse blev fortidens bedrifter (gjort til) symbol på den nationale identitet og selvstændighed. Det var historiske

rødder, som passede perfekt til en sekulær nationalistisk ideologi, som blomstrede på dette tidspunkt, og hvor

nutidens religioner (islam og kristendom) kunne fastholdes i deres rolle som religioner og ikke som nationale

markører. Derfor blev [den faraonske arv](#) dyrket og behandlet i litteratur og kunst, og politikere forsøgte at fortolke

det nationale projekt ind i denne historiske ramme. Det var samtidig en opdagelse, der kunne legitimere den særlige

egyptiske identitet afgrænset fra osmanerne og araberne. Man kunne argumentere for, at Egypten med sine

geografiske grænser og civilisation havde eksisteret i årtusinder. Fortiden rummede både et territorielt og kulturelt

argument for politisk suverænitæt som nation. Sloganet for 1919-revolutionen "Religion is for God and the homeland

is for all" understøttede den sekulære ide.

Også det koptiske sprog spillede en rolle i konstruktionen af den egyptiske særegne nationale identitet. I perioden

mellem 1919 og 1952 blev koptisk fremhævet i undervisningen i grundskolen som en direkte forlængelse af den

faraonske civilisations skriftkultur og som historisk bevis på den uafbrudte kontinuitet af en egyptisk *kulturel*

identitet siden faraos tid. På samme måde blev kristendommen et bevis på ideen om en naturgiven egyptisk

monoteisme som et *etnisk kulturelt* fænomen, snarere end som udtryk for en særegen kristen civilisation.

Der blev på dette tidspunkt aldrig for alvor sat spørgsmålstegn ved kopternes egyptiske identitet. Forhandlingerne af konstitutionen, der trådte i kraft i 1923, definerede både muslimer og kristne som ligestillede borgere med lige rettigheder og var præget af en stærk sekulær ånd. I 1929 vedtog man den første statsborgerskabslov, der fastslog, at alle osmanniske subjekter, der havde boet permanent i Egypten de sidste 15 år automatisk kunne få statsborgerskab. Mens de ortodokse koptere var sikret deres egyptiske statsborgerskab, måtte grækere, armeniere, syrere, jøder og grupper af europæere i større omfang se sig defineret udenfor.

Det koptiske sprog fik dermed i denne periode primært rollen som symbol på en historisk national arv, der fremstilledes som sekulær. Sproget var led i konstruktionen af en national og etnisk egyptisk identitet. Det koptiskes sekulære rolle afspejledes i, at de aktive koptere i denne periode var aktive som lægfolk og politikere, og ikke i kirken.

3. *آل العلم وال إيمان* – *'al-ilm wa l-iman'* – Videnskaben og troen

Det tidligere gengivne citat af biskop Athanasius er fra en periode, hvor kopterne var [under stærkt pres](#). I 1973 var [Anwar Sadat](#) præsident i Egypten og var i høj grad gennem alliance med den islamiske bevægelse med til at fremme forestillingen om, at det at være egypter var lig med at være muslim.

Det var allerede begyndt at gå ned ad bakke for kopterne under Nasser, der efter uafhængigheden i 1952 blev præsident. Nasser indførte ret hurtigt en række nationaliserings tiltag af både virksomheder og uddannelsesinstitutioner, og da en relativ stor del af kopterne indtil da havde nydt godt af udviklingen af en moderne økonomi, missionsskolerne og uddannelse, havde de derfor også relativt meget at miste. Ifølge tal fra 1918-folketællingen besad kopterne 25% af landets samlede rigdom og kontrollerede 60% af al egyptisk handel, idet de var ansatte som bankdirektører og finansfolk. Flere koptere end muslimer havde uddannelse og indtil nationaliseringen af skolerne var 75% af skolerne ejet af kristne. Nationaliseringen betød færre virksomheder, færre landbesiddelser og færre skoler på koptiske hænder, hvilket samtidig betød et fald i indflydelse blandt sekulære koptere.

Efter Nasser fulgte Sadat, der under sin præsidentperiode af strategiske årsager etablerede tætte alliancer med den islamiske bevægelse. Med konstitutionen af 1971 havde Sadat gjort sharia til *én hovedkilde* for al lovgivning, og i 1980 blev formuleringen i konstitutionen yderligere skærpet, idet sharia nu blev defineret som *den primære hovedkilde* til al lovgivning. Et af Sadats valgsprog var 'Videnskaben og troen', hvor kopterne oplevede den tætte sammenknytning af nationen og religionen som en direkte trussel og en legitimering af at definere ikke-muslimer uden for det nationale fællesskab.

Den koptiske reaktion var en styrkelse af kirkelige aktiviteter. Kirken havde godt nok siden slutningen af 1800-tallet reformeret dens institutioner, men den folkelige opbakning eksploderede i 70'erne og ikke mindst blandt de unge. Der startede, hvad man kan kalde en parallel (mod)bevægelse til den islamiske vækkelse, der resulterede i, at kirken med stor succes tiltrak et voksende antal veluddannede unge koptere og inddrog dem aktivt i kirkens arbejde som søndagsskolelærere, diakoner, munke, nonner, etc. Kirken promoverede en koptisk religiøs identitet, hvor den enkelte kopter blev defineret af sin position i det klerikale hierarki. Man kan tale om, at der fandt en klerikaliserings af kopterne sted. Antallet af kurser i koptisk for lægfolk eksploderede, men sprogets rolle bliver nu primært religiøs og klerikalt. Formålet var at styrke kopternes relation til kirken og dets konservative hierarki. Dette beklages af mere etnopolitiske kræfter, som Hany N. Takla, der er formand for [St. Shenouda the Archimandrite Coptic Society](#), der ser kirkens indlemmelse af den nye uddannede middelklasse som aktive tjenere, munke og søndagsskolelærere, som en trussel mod det [koptiske sprog](#). De bringer ifølge ham det arabiske sprog med sig og giver arabisk en fremtrædende plads på bekostning af koptisk og koptisk identitet som etnisk identitet. Genopblomstringen af det koptiske sprog har samtidig ført til udviklingen af forskellige redskaber til at lære det koptiske sprog, bl.a. via [moderne teknologi](#):

Under Sadat protesterede kirken officielt, hvilket bl.a. førte til, at Sadat afsatte Shenouda som pave, som blev sat i husarrest samtidig med fængslingen af andre fremtrædende koptere. Shenouda blev siden genindsat under Mubarak, hvorefter kirken indgik i den mere pragmatiske alliance med staten. Det lagde en dæmper på de mere ekspressive protester, der dog i det nye årtusinder har fået mere synlighed, bl.a. på grund af en voksende liberalisering af arabiske medier. Stillebillede fra al-Jazeera 2005: Koptisk demonstration.

Et centralt element i den koptisk-ortodokse tro er helgen- og martyryrkelsen. Her beder en troende ved relikviet af Sct. Antonius i klosterkirken i Sct. Antonius klosteret ved det Røde Hav. Sct. Antonius anses som stifteren af klosterbevægelsen. Foto: Lise Paulsen Galal

Kirken forsøger at fremme forståelse af kopterne som kristen, men også som egypter. Men vægten er på det kristne, fordi det kristne er, hvad kopterne oplever som defineret udenfor i forhold til den egyptiske nationale identitet siden Sadat. Kirken har så at sige vendt 1919- revolutionens ord på hovedet, det er nu *religionen*, der – i overensstemmelse med den nationale diskurs om islam – er adgangen til hjemlandet.

At tjene Gud er at tjene hjemlandet

Ved denne ultrakorte og ikke helt retfærdige gennemgang af Egyptens moderne historie har jeg forsøgt at belyse, hvordan det koptiske sprog siden starten på dets genopblomstring har haft forskellige roller, som redskab til modernitet og uddannelse, som symbol på national og etnisk egyptisk arv, og endelig som bærer af den religiøse og kirkelige egyptiske identitet. Det skulle gerne være fremgået, at det koptiske sprog har fulgt en national udvikling, hvor også majoritetens nationale identitet har ændret sig betydeligt undervejs. På trods af disse forskelle har ideen om, at det koptiske sprog er dybt forankret i den egyptiske identitet aldrig været til diskussion. Derfor kan man også forstå kopternes insisteren på det koptiske sprog, som en insisteren på retten til at være *kristen* og *egypten* og en afstandtagen til at skulle identificere sig med den arabisk-islamiske kultur for at være egypter. Hvilken rolle det koptiske sprog vil få i fremtiden i forlængelse af den kommende tids forhandlinger af et nyt demokratisk Egypten er svært at spå om. Det kommer til at afhænge af, hvilken position kopterne som mindretal vil få, og hvordan forholdet mellem demokrati, religion og national identitet omsættes i en fremtidig egyptisk selvforståelse.

Munken her viser rundt i klosteret. Han er iklædt den traditionelle dragt for munke. Også koptiske præster går i en hellang sort dragt, men hovedbeklædningen er forskellig. På munkens hætte er broderet det koptiske kors. Koptiske munke, præster og biskopper må ikke klippe deres skæg. Præster må ikke blot gerne gifte sig, men forventes at gifte sig, da dette anses som en væsentlig forudsætning for at kunne forstå menighedens sociale liv. Biskopper og pave vælges blandt munkene. Foto: Lise Paulsen Galal

Lise Paulsen Galal, lektor

[Institut for Kultur og Identitet](#), Roskilde Universitet

Læs også:

1. [Hebraisk: Et genoplivet sprog eller et nyt sprog?](#) De 22 bogstaver (plus 5 særlige slutformer) i det hebraiske alfabet (tillige med deres talværdi). Læses fra højre til venstre. Der er ingen vokaler, hebraisk er et konsonantalphabet i lighed...
2. [Er jiddish et døende sprog?](#) Den dansk-jiddische avis Yidische folksstime 30.5.1916 med portræt af den kendte jiddische digter Sholem Aleykhem Jiddish er et germansk sprog, som formentlig er opstået for ca. 1000 år siden. Det...
3. [Jødiske sprog](#) Ifølge databasen Ethnologue, eksisterer der følgende jødiske sprog: Judeoirakisk (jahudisk), judeomarokkansk, judeotripolitansk (tripolita'it), judeotunesisk og judeojemenitisk, som alle er judeoarabiske sprog: bibelhebraisk og ivrit (moderne hebraisk)...
4. [Ikke så ny at det gør noget: Norges nye Bibeloversættelse](#) I Norge river folk den nye oversættelse af Bibelen ned fra hylderne. Men det kan ikke være fordi de vil læse Guds ord i en helt ny version. For i...

Tagget med: [aktuelle sprog](#), [Alfabeter](#), [arabisk](#), [demotisk](#), [hieroglyffer](#), [identitet](#), [islam](#), [kristendom](#), [religion](#), [revitalisering](#), [sprogdød](#), [truede sprog](#), [Ægypten](#)

Skriv en kommentar

Navn (kræves)

E-mail (kræves)

Hjemmeside

Send mig en e-mail når der kommer flere kommentarer.